

ARVIOINTIKERTOMUS 2017

YLIVIESKAN KAUPUNKI TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tark Itk 24.5.2018

Sisällysluettelo

1. PUHEENJOHTAJAN KATSAUS.....	3
2. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA.....	4
2.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toiminnan tarkoitus	4
2.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano.....	4
2.3 Toimintamuodot	6
2.4 Muu toiminta	6
3. EDELLISEN VUODEN ARVIOINTIKERTOMUKSEN JOHDOSTA TEHDYT TOIMENPITEET	7
4. STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN.....	7
5. TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI.....	9
5.1. Jokilaaksojen pelastuslaitos	9
5.2. Sivistystoimi ja sen alaiset toimet	9
5.2.1. Perusopetus	9
5.2.2. Varhaiskasvatus	10
5.2.3. Nuorisotoimi	10
5.2.4. Musiikkiopisto	10
5.2.5. Kansalaisopisto	10
5.2.6. Kirjasto- ja kulttuurilautakunta	11
5.2.7. Liikuntalautakunta.....	11
5.3. Tekninen toimi.....	13
5.4. Jätelautakunta.....	14
5.5. Kaupungin hallinto.....	14
5.5.1. Työllisyyden hoito	15
6. KONSERNIIN KUULUVIEN YHTEISÖJEN TOIMINTA	17
6.1. Peruspalvelukuntayhtymä Kallion toiminta	17
6.3. Ylivieskan Vuokra-asunnot Oy	17
6.4. Ylivieskan teknologiakylä YTEK Oy.....	18
7. TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	19
7.1. Talouden tasapainottaminen	19
8. HANKINNAT JA INVESTOINNIT	19
9. HENKILÖSTÖ.....	20
9.1. Henkilöstökysely.....	20
9.1.2. Henkilöstökehitys ja –menot.....	20
9.1.3 Sairauspoissaolot	21
10. MUUT HAVAINNOT	21
10.1. Konsernivalvonta ja riskien hallinta	21
11. TARKASTUSLAUTAKUNNAN KANNANOTTO TILINTARKASTAJAN HAVAINTOIHIN SEKÄ ESITYS KAUPUNGINVALTUUSTOLLE.....	22
12. ALLEKIRJOITUKSET	23

1. PUHEENJOHTAJAN KATSAUS

Ylivieskan kasvu jatkuu edelleen, vaikkakin edellisvuosiin verrattuna asukasmäärä ei ole kasvanut samalla tavoin. Eryityisesti täytyy kantaa yhteisesti huolta koko alueemme väestökehityksestä, sillä Ylivieska alueensa keskuksena ei yksin pysty valvomaan koko alueen etua. Kuntien välisen yhteistyön ja edunvalvonnan lisääminen on ehdoton edellytys alueen elinvoiman ja palvelujen säilymiseksi.

Ylivieska pystyi 2017 aikana kattamaan vuosien saatossa kertyneen alijäämän, josta syystä mm. investoinnit olivat pitkään ”jäissä”. Talouden tasapainottaminen kuitenkin onnistui. Korjausvelka on em. syystä kasvanut ja hurjat investointipaineet lisäävät velkamäärää lähivuosien aikana merkittävästi. Korkoriski mahdollisesti nousevista koroista on huomattava. Jo yhden prosentin korkotason nousu muodostaa huomattavan korkoriskin. Jatkossakin on siis tiukkaa talouskuria noudatettava.

Vuosi 2017 oli Ylivieskalle ja sen asukkaille merkittävä, sillä Suomen 100-vuotisjuhlien lisäksi Ylivieska juhli 150-vuotis taivaltaan näyttävästi pitkin vuotta. Eryiskiitokset kaikille juhluvuoden järjestelyihin ja tilaisuuksiin osallistujille!

Valtuustokausi alkoi poikkeuksellisesti vuoden puolivälissä, koska kuntavaalit siirtyivät keväälle 2017. Valtuuston kokoonpanoon tuli suuria muutoksia, kun lähes puolet valtuutetuista olivat uusia. Myös tarkastuslautakunnan kokoonpano muuttui, kun kolme uutta jäsentä seitsemästä vaihtui. Tämä on tuonut tarkastuslautakunnan työskentelyyn positiivista ”pöhinää” ja yhteistyö on sujunut kiitettävän keskustelevasti.

Tarkastuslautakunta on arvioinut vuoden 2017 Ylivieskan kaupungin toimintaa ja taloutta. Kuntalain ja kaupungin oman tarkastussäännön velvoittamana olemme paneutuneet kaupunkimme palvelutuotannon tulosten tarkasteluun. Arviointikertomuksessa olemme välttäneet edelleen toimintakertomuksessa esitettyjen tietojen ja huomioiden toistamista. Arviointikertomuksessa ei siis ole erikseen selostettu niiden tavoitteiden toteutumista, joista toimintakertomuksessa esitetyt tiedot ovat olleet tarkastuslautakunnan arvion mukaan riittäviä. Huomiot ja suositukset ovat arviointikertomuksessa korostetusti esillä. Nämä ovat tarkoitettu otettavaksi käsittelyyn sekä kaupunginhallituksessa että hallintokunnissa ja niiden johdosta annetut vastaukset tulee sisällyttää lausuntoon, joka annetaan valtuustolle.

Tarkastuslautakunnan työskentely on ollut keskustelevaa ja tutkivaa sekä jatkuvaa hyvää arviointitapaa noudattavaa. Lisäksi yhteistyö tilintarkastajien kanssa on ollut tavoitteellista ja vaikuttavaa. Esitän lämpimät kiitokset kuluneesta valtuustokaudesta tarkastuslautakunnalle, tilintarkastajille ja jokaiselle kuullulle henkilölle.

Auli Mustikkamaa

tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

2. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA

2.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toiminnan tarkoitus

Tarkastuslautakunnan keskeisimpänä tehtävänä on valtuuston asettamien toiminnallisten taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi. Halutessaan tarkastuslautakunta voi tehdä lisäksi itsenäisiä tarkastuksia valitsemissaan kohteissa.

Säännökset, jotka ohjaavat tarkastuslautakunnan tehtäviä ovat:

- Kuntalain mukaan valtuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisimmistä tavoitteista
- Kuntalain mukaan kaupunginhallitus antaa selvityksen valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa
- Kuntalain mukaan tarkastuslautakunta arvioi ovatko kaupunginvaltuuston talousarviossa asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, myös strategisten tavoitteiden osalta toteutuneet kunnassa ja kuntakonsernissa. Uuden kuntalain mukaan tarkastuslautakunta voi ottaa kantaa myös toimintojen tarkoituksenmukaisuuteen ja tuloksellisuuteen.
- Edelleen kuntalain mukaan tarkastuslautakunnan on myös arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyyttä alijäämän kattamiseen.
- Uutena tehtävänä Kuntalain 84 §:ään on tullut valvoa sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Säännöstä sovelletaan 1.6.2017 alkaen.

Tarkastuslautakunta laatii vuosittain kaupunginvaltuustolle tilinpäätöksen yhteydessä luovutettavan arviointikertomuksen.

2.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Voimassa olevan johtosäännön mukaan lautakunnassa on puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä viisi muuta jäsentä. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat valtuutettuja. Jokaisella rekisteröityneellä valtuustopuolueella on edustus tarkastuslautakunnassa.

Lautakunnan jäsenistä eivät esteellisenä osallistuneet, Ulla Lehtikangas liikuntalautakunnan jäsenenä, Juhani Nevala Peruspalvelukuntayhtymä Kallion yhtymähallituksen varajäsenenä (myöhemmin PPKY Kallio) ja Ylivieskan Teollisuuskiinteistöt Oy:n tavoitteiden arviointiin. Meri Vähäkangas ei osallistunut esteellisenä kirjasto- ja kulttuurilautakunnan varapuheenjohtajana, suhteellisten vaalien lautakunnan puheenjohtajana ja teknisen ja sivistyslautakunnan varajäsenenä. Aimo Piirainen kulttuurilautakunnan varajäsenenä.

Uusi kuntalaki astui voimaan 1. toukokuuta 2015, ja kuntavaalien vaalipäivä siirrettiin lokakuulta huhtikuulle. Kaupunginvaltuuston 29.1.2013 asettama tarkastuslautakunta valtuustokaudelle 2013 – 2016 jatkoi toimintaansa 12.6.2017 saakka, jolloin kaupunginvaltuusto valitsi tarkastuslautakunnan jäsenet valtuustokaudelle 2017- 2020. **Uusi tarkastuslautakunta arvioi koko tilikautta 2017.**

Valtuuston 29.1.2013 valitsema tarkastuslautakunta valtuustokaudelle 2013 – 2016

Jäsen

Auli Mustikkamaa, puheenjohtaja
Markku Autio, varapuheenjohtaja
Juhani Nevala
Marja Onnela
Ahti Törmälä
Erkki Hartikainen
Ulla Lehtikangas

Varajäsen

Pasi Hilli
Tuija Tikkanen
Maija Huuha
Laura Markkinen
Veikko Kariniemi
Leena Pinola
Mika Åkerlund

Kaupunginvaltuusto on 06.02.2017 todennut Tuija Tikkasen luottamustoimen päättyneen 27.12.2016 alkaen ja valinnut hänen tilalleen varajäseneksi Kati Marjakankaan.

Valtuuston 12.6.2017 valitsema tarkastuslautakunta valtuustokaudelle 2017 – 2020.
Uusi tarkastuslautakunta arvioi koko tilikautta 2017.

Jäsen

Auli Mustikkamaa, puheenjohtaja
Meri Vähäkangas, varapuheenjohtaja
Juhani Nevala
Sami Lepistö
Ahti Törmälä
Aimo Piirainen
Ulla Lehtikangas

Varajäsen

Markku Orpana
Helena Isosalo
Pauli Korpi-Tassi
Laura Markkinen
Jani Gallén
Maija Pihlaja
Ilkka Pudas

Kaupunginvaltuusto on 12.2.2018 todennut Maija Pihlajan luottamustoimen päättyneen 1.1.2018 alkaen ja valinnut hänen tilalleen varajäseneksi Eija-Liisa Pokin.

Ylivieskan kaupungin hallinnon ja talouden tarkastuksen suorittamisesta valtuuston vuosien 2013-2016 toimikautta vastaavalta ajalta on tehty sopimus BDO Audiator Oy:n

kanssa tarjouksen mukaisilla ehdoilla ja hinnoilla. Kaupunginvaltuusto on 12.12.2016 hyväksynyt suorahankintana vuoden 2017 tilintarkastuspalvelujen hankinnan BDO Audiator Oy:ltä.

Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut JHTT Asko Vanhatupa, BDO Audiator Oy.

2.3 Toimintamuodot

Ylivieskan kaupungin tarkastuslautakunta on kokoontunut tilikauden 2017 tavoitteiden arvioimiseen yhteensä 14 kertaa. Lautakunta tutustui tilikauden aikana pelastuslaitoksen toimintaan sekä Vuokra-asunnot Oy:n tiloihin Havutie 2:ssa ja Sipilässä/Ranta-Sipilässä. Lautakunta vieraili Raudaskylän ja Ojakylän kouluilla sekä tutustui Ravikeskus Keski-seen ja sen toimintaan. Muita kaupungin toimintoja arvioitiin lautakunnan kokousten yhteydessä järjestetyissä kuulemistilaisuuksissa. Lautakunta on kokouksissaan kuullut eri sektoreiden viranhaltijoiden ja lautakuntien katsauksia taloudesta, toiminnasta ja toiminnan kehittämistä.

Konserniin kuuluvista yhtiöstä kuultiin tytäryhtiöiden ja liikelaitoksen johtoa sekä konsernivalvonnan osalta kaupunginjohtajaa. Tarkastuslautakunta sai kokouksissaan ajankoh-taiskatsaukset Peruspalvelukuntayhtymä Kallion johdolta ja kuuli Vieskan liikelaitoskuntayhtymän johtajan katsauksen tilinpäätöksestä 2016, joka oli kuntayhtymän viimeinen sen loputtua.

Tarkastuslautakunta perustaa vuoden 2017 arviointikertomuksensa edellä mainituissa kuulemistilaisuuksissa ja katselmuksissa tehtyihin havaintoihin, kaupungin toimintaker-tomukseen ja valtuuston, hallituksen sekä lautakuntien pöytäkirjoihin ja muuhun viran-haltijoiden ja työntekijöiden tarkastuslautakunnalle toimittamaan materiaaliin, kuntalai-silta saatuun palautteeseen sekä henkilöstökyselyn tuloksiin.

Tarkastuslautakunnan arviointityön painopistealueina vuonna 2017 olivat sivistystoimi ja sen alaiset toiminnat PPKY Kallion toiminta sekä kaupungin hallinto ja talouden tasapai-nottaminen. Lisäksi painopistealueina ovat olleet kaupungin hallinto, strategiatyö ja ta-louden tasapainottaminen. Erityistä huomiota on kiinnitetty myös kaupungin ja konserniin kuuluvien yhteisöjen riskienhallintaan. Tarkastuslautakunta ottaa kantaa myös toiminto-jen tarkoituksenmukaisuuteen.

2.4 Muu toiminta

Tarkastuslautakunta on osallistunut tarkastuslautakunnan jäsenille suunnattuihin koulu-tustilaisuuksiin. Erityisesti uusien tarkastuslautakunnan jäsenten perehtymiseen on kiin-nitetty huomiota.

Tarkastuslautakunnan aloitteesta on suoritettu tammikuussa 2017 koko kaupungin hen-kilöstöä koskeva henkilöstökysely, jonka tuloksia on esitelty kaupunginhallitukselle, joh-toryhmälle, yksiköiden esimiehille ja lautakuntien puheenjohtajille 12.4.2017. Toteutetun henkilöstökyselyn tuloksia suositellaan hyödynnettäväksi kaupungin henkilöstöjohtami-nessa.

Tarkastuslautakunnan tehtävien laajentuessa olemme pyrkineet kehittämään omaa toi-mintaamme uusia vaatimuksia vastaaviksi.

3. EDELLISEN VUODEN ARVIOINTIKERTOMUKSEN JOHDOSTA TEHDYT TOIMENPITEET

Tarkastuslautakunnan edellisen vuoden arviointikertomus ja siihen kirjatut havainnot ja esitykset kaupunginvaltuusto merkitsi tiedoksi 29.5.2017 ja päätti saattaa ne kaupunginhallitukselle toimenpiteitä varten. Lauta- ja johtokunnat käsitelivät huomiot ja suositukset ja kaupunginhallitus antoi selvityksen valtuustolle tiedoksi 16.10.2017. Havaintojen johdosta tehdyt toimenpiteet on merkitty tiedoksi myös tarkastuslautakunnan kokouksessa.

Arvioinnin pääkysymyksenä oli, mitä vaikutuksia tarkastuslautakunnan vuoden 2016 arviointikertomuksessa esittämällä ohjeilla ja suosituksilla on ollut. Vaikutuksia arvioitiin selvittämällä, mihin suositusten mukaisiin toimenpiteisiin toimialoilla on ryhdytty vuonna 2017.

Tarkastuslautakunnan 2016 arviointikertomuksen suositusten mukaisiin toimenpiteisiin oli joillakin toimialoilla ryhdytty joko osittain tai kokonaan. Toimenpiteiden vaikutuksia on vaikeampi osoittaa, varsinkin lyhyellä aikavälillä. Myönteisiä vaikutuksia oli arviointijankohtana havaittavissa yli puolella suosituksista. Useissa arviointiaiheissa suositukset toteutuivat erinomaisesti.

Tarkastuslautakunta toivoo, että kaikki hallintokunnat tarkastelevat vastineissaan syvällisemmin esitettyjä huomioita ja suosituksia, jotta lautakunta voi jatkossa arvioida havaintojen vaikuttavuutta.

4. STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Valtuuston päätöksellä strategiaa tulee seurata ja päivittää vuosittain valtuustoseminaarissa. Strategisista painotuksista on voitava keskustella strategiakauden aikana ja tarvittaessa niitä voidaan perustellusti muuttaa, esim. toimintaympäristön muuttuessa. Kaupunkistrategiasta tulisi muodostua johtamisen ja toiminnanohjauksen työkalu.

Ylivieskan kaupungin strategialle tehtiin syksyllä 2017 pieni päivitys, jolloin se päivitettiin vuoteen 2021 sopivaksi. Kuitenkin edelleen Ylivieskan tarkastuslautakunta esittää valtuustolle, että se kiinnittäisi huomiota suurempaan päivitykseen, jotta kaupungin strategia olisi uuden kuntalain 37§ mukainen. Kaupunkistrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Tuleva maakunta- ja sote-uudistus tarkoittaa sitä, että kaupungissa tulee entistä tarkemmin huomioida hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, joten siihen tarvitaan omia strategisia mittareita. Tässä voidaan hyödyntää esimerkiksi ¹ Tea-viisareita ja ² Sotkanettiä. Tarkastuslautakunta on jo useampana vuonna kiinnittänyt huomiota Ylivieskan kaupungin strategian päivittämiseen.

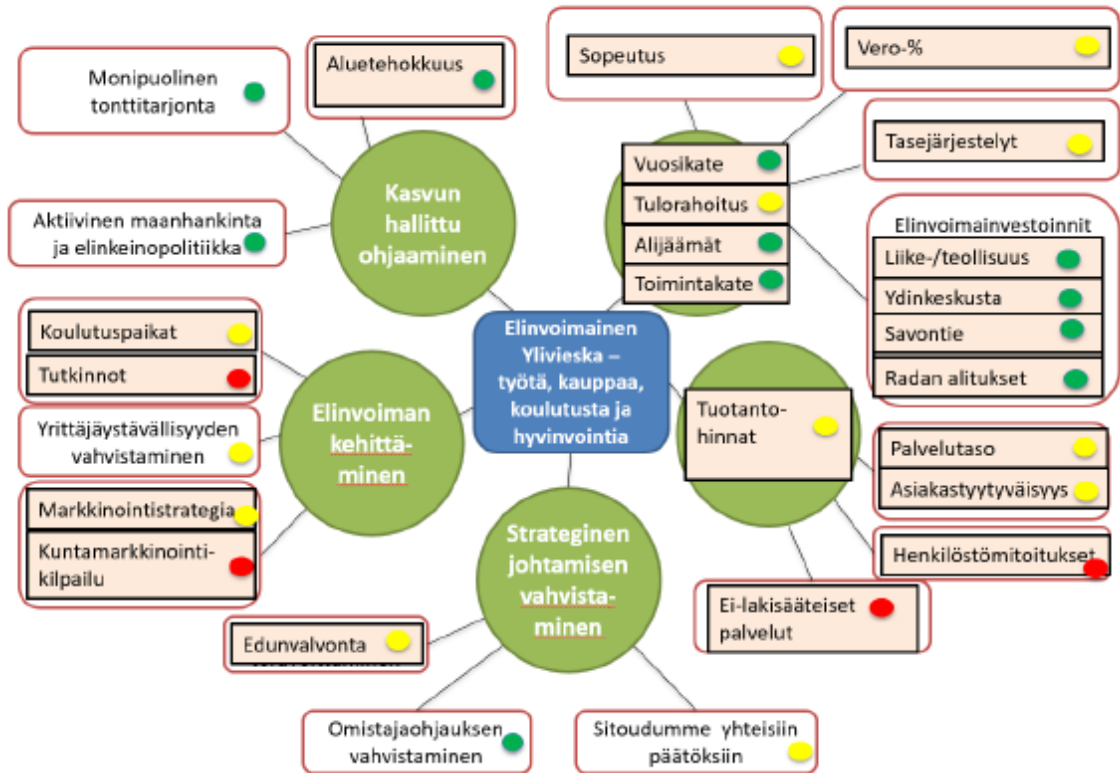
Kaupunkistrategian kokonaistarkastelu tehdään v. 2018-2019 tulevan toimintaympäristön varmistuttua. Strategian toteutumista on tarkasteltu viimeksi valtuuston kokouksessa 29.5.2017.

¹ Kuvaa kunnan toimintaa kuntalaisten terveyden- ja hyvinvoinnin edistämistä

² Sisältää tilastoja terveyden- ja hyvinvoinnin edistämisestä kunnissa.

Strategia jakautuu viiteen strategiseen näkökulmaan, jotka jäsentävät strategiasisällön. Jokaiselle näkökulmalle on luotu strategian toteutumista osoittavia mittareita, jolloin strategisen suorituskyvyn seuranta on mahdollista.

Ylivieskan strateginen suorituskyky 2017

Tarkastuslautakunnan mielestä strategiaan ei ole edelleenkään kiinnitetty kuntalaissa tarkoitettua huomiota vaan se on jäänyt taka-alalle jokapäiväisten asioiden hoitamisen vuoksi. Lautakunta painottaa strategian merkitystä ja sen tarpeellisuutta koko kuntajohdattamisen kentässä.

Henkilöstökyselyn tulostenkaan perusteella kaupunkistrategia ei ole vielä henkilöstössä kovin tuttu. Kaupunkistrategia on kaupungin johtamisen tärkein ohjausväline, ja sen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että henkilöstö tuntee strategian mahdollisimman hyvin. Strategian tunnettuutta ja toimeenpanoa tulisi vahvistaa, jotta se ohjaisi aidosti kaupungin toimintaa.

Tarkastuslautakunnan mielestä strategian päivittämiseen ei ole edelleenkään kiinnitetty kuntalaissa tarkoitettua huomiota.

Kaupunkistrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Tästä syystä tarkastuslautakunta pyytää edelleen valtuustoa kiinnittämään huomiota strategian ajankohtaiseen sekä laajempaan päivitykseen, jotta se olisi uuden kuntalain 37§ mukainen.

5. TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Tarkastuslautakunta on arvioinut valtuuston eri toiminnoille asettamia tavoitteita ja niiden toteutumista. Kaupunginvaltuuston vuodelle 2017 asettamat tavoitteet toteutuivat pääosin. Tavoitteiden toteuttamisen seurantaan jatketaan perustellusti vielä tulevinakin vuosina.

Arviointityön onnistumiseksi lautakunta pitää tärkeänä, että arvioitava tieto on luotettavaa ja sitä voidaan vertailla alueen, maakunnan ja koko maata kattaviin tietoihin.

5.1. Jokilaaksojen pelastuslaitos

Jokilaaksojen Pelastuslaitos on suunnitelmien mukaan menossa maakuntahallinnon alaisuuteen. Tarkastelu kaudella laitoksen arvioinnissa edelleen tulevat esille sen luonteesta johtuvat edelleen merkittävät sairauspoissaolot. Muuten toiminta on ollut asetettujen tavoitteiden mukaista ja valmiustilanne ja vastinevalmius Ylivieskan kohdalla on parantunut, joskin hieman edelleen ollaan jäljessä virka-ajan ulkopuolisessa palo- ja pelastuspuolen vastinevahvuudessa.

5.2. Sivistystoimi ja sen alaiset toimet

Sivistystoimi on tarkasteluvuoden aikana joutunut ”myrskynsilämään” lähinnä toimitilakysymyksissä. Jokirannan koulun ja Rahkolan koulun sisäilmaongelmat ovat aiheuttaneet jatkuvaa päänsäilyä päätyen siihen, että Jokiranta asetettiin viranomaisten toimesta käyttökieltoon. Taloudellisesti toimet aiheuttivat ennalta arvaamattomia kuluja. Tilaratkaisut kuitenkin tehtiin nopeasti ja niillä saatiin aikaan nopeasti toimivat toimitilat, mistä ansio kuuluu kaikille mukana olleille osapuolille kaupungin organisaatiossa.

Talouden suunnittelussa edelleen ongelma on lisätalousarvion tarve ns. normaalin toiminnan kattamiseen, joskin tarkastuslautakunta toteaa, että tarkkuus ja ennustettavuus ovat parantuneet.

Kuulemisten perusteella on useimpien koulujen tilaongelmat sekä mm. kirjahankintoihin varatut määräraha ovat samat kuin vuosia sitten, vaikka lapsimäärä on noussut huomattavasti. Työkirjoja ei saatujen selvitysten mukaan ole ollut pitkään aikaan ja muut digitaaliset opetustarvikkeet ovat vanhoja ja osa jo toimintakelvottomia.

Haastatteluissa tuli esille, että työyhteisön ilmapiiriä ja yhteishenkeä pidettiin pääsääntöisesti hyvänä.

5.2.1. Perusopetus

Valtuusto myönsi yleissivistävään koulutukseen toimintamenoihin 635 700 euron lisämäärärahan ja toimintatuloihin 40 000 euron lisämäärärahan. Koulutuksen käyttötalouden menot olivat 17 843 300 euroa. Menomäärärahojen alitus oli 4 051 euroa ja tulo määrärahojen ylitys oli 138 904 euroa, joten toimintakate parani 10 367 eurolla.

Sivistystoimen alibudjetoinnin vuoksi myönnettiin lisämäärärahaa toimintamenoihin 635 700 euroa. Vuoden 2016 tilinpäätös oli 198.810 euroa suurempi kuin vuoden 2017 talousarvion nettosumma, joten talousarvion määrärahat ovat lähtökohtaisesti alimitoitettuja ottaen huomioon kasvava oppilasmäärä ja sen aiheuttamat paineet. Perusopetuksessa oppilaiden määrä kasvoi 2016 vuodesta 43 oppilaalla.

Tarkastuslautakunnan mielestä talousarviossa tulisi huomioida uusien opetussuunnitelmien vaatimusten toteutuminen ja riittävien määrärahojen varaaminen kaupungin varsinaisen talousarvion laadinnassa. Talousarviossa tulee huomioida myös opetustoimen kehittäminen ja mm. digitalisoinnin vaatimien laitteiden asianmukaisuus.

Ylen selvityksen perusteella kuntien valtuustot antavat koululaisille hyvin erilaiset lähtökohdat koulutielle vaikkapa oppituntien tai tietokoneiden määrässä. Yle keräsi lähes jokaisesta Suomen kunnasta tiedot koulujen resursseista kahdeksalla mittarilla. Vertailussa oli opetukseen käytettyjen rahojen, opettajien määrän ja kelpoisuuden, ryhmäkojen, oppituntien määrän, valinnaisten aineiden saatavuuden, oppimateriaaleihin käytettyjen rahojen ja oppilaiden käytössä olevien tietokoneiden ja tablettien mittarit. Yle sai vastaukset 289 kunnasta, 22 vastausta jäi puuttumaan. Suurin osa tiedoista on vuodelta 2017.

Ylivieska sai vertailussa 2 tähteä viidestä ★★☆☆★ eli Ylivieska panostaa perusopetukseen vähemmän kuin muut taajaan asutut kunnat Suomessa. Lähikuntiin verrattuna Ylivieska ja Haapavesi sijoittuvat samaan kategoriaan, Oulaisten ja Kalajoen sijoittuen 5:n ja 4:n tähteen vertailussa.

5.2.2. Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuspalveluissa otettiin vuonna 2017 käyttöön Ylivieskan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma sekä varhaiskasvatuksen hoitoaikaperusteiset asiakasmaksut. Taloudelliset tavoitteet saavutettiin hyvin. Vaikka toimintatulot olivat lähes 90000e pienemmät kuin talousarviossa, saatiin toimintamenot pysymään kurissa. Talousarvioon varatut määrärahat alittuivat 320 871 euroa, joten toimintakate oli 232 749 euroa talousarvioita parempi.

Varhaiskasvatuspalveluissa laadittu palvelukuvaukset 2017 tuo erittäin selkeästi esille varhaiskasvatuspalveluiden sisällön ja lapsiperheiden palveluvalikoiman. Palvelukuvauksesta ilmenee myös riittävästi toimintaan ja rahoitukseen liittyvät riskit. Erityisenä riskinä nähdään se, ettei talousarviossa ei ole varauduttu mahdollisesti lisääntyvään palveluiden kysyntään eikä henkilöstötarpeeseen.

5.2.3. Nuorisotoimi

Nuorisotoimen asettamat tavoitteet ovat toteutuneet pääosin. Toiminta on ollut vireää ja monipuolista ja se tuo edelleen henkilöstölle lisäpaineita. Osa toteutumattomista tavoitteista on selkeästi kytköksissä henkilöstöresursseihin. Turvallisten ja terveellisten toimintilojen osalta ei tavoitteeseen päästy. Tilaongelma näyttäytyykin laajalti koko kaupungin toiminnoissa. Strategiset tavoitteet on johdettu kaupungin strategiasta ja niissä on lisäksi huomioitu kuntalain mukaiset edellytykset hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

5.2.4. Musiikkiopisto

Musiikkiopiston tavoitteet ovat pääsääntöisesti toteutuneet. Musiikkiopisto on hyvin pysynyt toimintamenoissaan tavoitteissa ja pystynyt ottamaan oppilaita yhtä paljon kuin aiempina vuosina. Suomi 100 –teema sekä Ylivieskan 150-vuotisjuhlavuosi on näkynyt musiikkiopiston toiminnassa positiivisella tavalla vuonna 2017. Työtilojen puutteisiin löytyi ratkaisu syksyllä 2017, hallinnon muutto Origoon tapahtui 2018 vuoden alkupuolella.

5.2.5. Kansalaisopisto

Kansalaisopiston tavoitteet ovat pääsääntöisesti toteutuneet ja strategia on johdettu kaupunkistrategiasta. Toiminta on ollut kuntalain mukaista terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä kaikkienensa. Toimintamenoissa on pysytty hyvin tavoitteissa. Opiskelijamäärä on noussut tavoitetasoon verrattuna. Opetustilojen puute mm. sisäilmaongelmien vuoksi kärjistyi vuoden 2017 aikana. Opetukseen soveltuvia tiloja oli vähän ja osaan tiloista tai niiden toimimattomuuteen opiskelijat eivät ole olleet tyytyväisiä. Tilanteen vuoksi osa opiskelijoista keskeytti opintonsa.

5.2.6. Kirjasto- ja kulttuurilautakunta

Akustiikan toiminta oli vuonna 2017 vireää, monipuolista ja laadukasta. Kävijämäärä Akustiikassa kasvoi ennätysellisesti 78752 henkilöön, kun se vuonna 2016 oli 68111 kävijää. Akustiikan kävijämäärä on edelleen tavoitetta suurempi, joka on myös tuonut toimintatuloja arvioitua enemmän. Myös muut tavoitteet on saavutettu kaikilta osin. Henkilöstöresurssit ovat olleet entisestään mm. juhluvuoteen liittyvien tapahtumien ja kävijämäärien lisäyksen vuoksi kriittiset. Henkilöstön koulutus ja joustavuus toimimaan useissa tehtävissä ovat mahdollistaneet tarpeellisten ja tavoitteiden mukaisen toiminnan.

Kirjastotoimi toteuttaa ja vahvistaa Suomen perustuslaissa todettuja kansalaisten sivistyksellisiä perusoikeuksia. Käyntimäärä laski hieman edellisestä vuodesta ollen nyt 125 695, kun se vuonna 2016 oli 135 351. (2015 määrä oli 136 017, vuonna 2014, 134 700 ja vuonna 2013; 147 314). Kirjastopalveluja tarjotaan pääkirjastossa, kirjastoautossa ja kotipalveluna. Lisäksi siirtokokoelmat ovat käytettävissä palvelukodeissa ja terveyskeskuksessa.

Toimintakulut ovat edelleen maakunnan keskitasoon nähden huomattavan pienet. Pohjois-Pohjanmaan keskitaso on ollut 56€/ asukas, kun Ylivieskan taso on 41,6€/asukas. Saatujen selvitysten perusteella kirjaston tilat ovat tarpeisiin nähden liian pienet ja epäkäytännölliset. Lisäksi ne eivät palvele esim. erityisryhmien tarpeita riittävästi. Kirjaston ikä ja toiminnallisuus alkavat tulla tiensä päähän ja lähitulevaisuudessa uuden kirjaston / tilojen investointi on selkeä.

Kirjastojohtajana aloitti 2017 Tuulevi Borén. kun vt. kirjastotoimenjohtaja Arja Nevanperä jäi eläkkeelle.

5.2.7. Liikuntalautakunta

Liikuntapalveluissa vuonna 2017 on tapahtunut suuria muutoksia henkilöstössä, sillä liikuntajohtajan lisäksi henkilöstö on lisääntynyt viidellä henkilöllä. Keskeisenä asiana on ollut työn ja tehtävien uudelleenorganisointi sekä tulevaisuuden investointitarpeiden kartoitus. Liikuntapalvelut ovat näkyneet kaupunkikuvassa positiivisesti erilaisten monipuolisten tapahtumien kautta. Vuoden lopulla on aloitettu isoja projekteja yhdessä teknisen toimen kanssa, kuten Suvannon pesäpallokentän hiekkatekonurmen uusiminen ja Safarin jalkapallokentän nurmen vaihtaminen tekonurmeen. Yhteistyötä muiden hallintokuntien ja toteuttajien välillä voisikin edelleen kehittää.

Liikuntapalvelut ovat saavuttaneet tavoitteet hyvin. Taloudelliset tavoitteet on saavutettu hyvin, mutta käyttöasteissa ja kävijämäärissä on pientä notkahdusta. Kuitenkin kunta-laisten liikunnallista aktiivisuutta on saatu lisättyä suurella liikuntatilaisuuksien nousseella määrällä. Erityisryhmien (nyk. soveltava liikunta) liikuntatilaisuuksien toteutuma ylittyi talousarvioon verrattuna yli 2000 tuhannella tilaisuudella. Talousarviossa tilaisuuksia oli arvioitu olevan vuonna 2017 n. 600, kun toteutuma oli 2698. Saatujen selvitysten perusteella erityisesti kolmannen sektorin kanssa lisääntynyt yhteistyö ja uudet aktivoinnin keinot ovat lisänneet myös tilaisuuksien määrää.

Liikuntatiloja täydennettiin olosuhteista johtuen erillisillä sopimuksilla mm. Sporttikulma. Liikuntatoimi aloitti erillisen liikuntaneuvonnan, jolla pyritään edistämään erityisliikuntaa.

Sivistystoimessa talouden suunnittelussa edelleen ongelma on lisätalousarviotarve ns. normaalin toiminnan kattamiseen, joskin tarkastuslautakunta toteaa, että tarkkuus ja ennustettavuus ovat parantuneet.

Sivistystoimen alaisissa palveluissa on edelleen toimitiloihin ja hankintoihin liittyviä investointi- ja korjaustarpeita.

Tarkastuslautakunta on havainnut, että niin liikunta- kuin kulttuuri-toimessakin tehdyillä toimenpiteillä ja palvelujen monipuolistamisella on tavoitettu kattavasti kaupunkimme asukkaita ja näin vahvistettu kuntalain mukaista hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä.

5.3. Tekninen toimi

Teknisen toimen kokonaistulos osoittaa säästöjä. Hallintokunnassa on päästy kaupungin edun mukaisiin tuloksiin. Edelleen huolestuttavaa on ns. korjausvelan kasvu ja kaupungin taloudellisen tilanteen kohentuessa siihen tarkastuslautakunnan mielestä tulisi kiinnittää enenevässä määrin huomiota. Tekninen toimi ja sivistystoimi ratkaisivat nopeasti esille tulleen Jokiranta-ongelman ensiavun vähintäänkin tyydyttävästi.

Teknisen toimen alaisten palveluiden toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet kokonaisuutena sille asetettujen raamien mukaisesti. Yksikkökohtaisia vaihteluja on kuitenkin havaittavissa.

Teknisen toimen nettomenosäästöt olivat vuonna 2017 talousarvioon verrattuna 65 291 euroa.

Teknisten palveluiden talouden kehitys 2013 – 2017 (vesihuoltolaitos mukana)			
vuosi	menot	tulot	nettomeno
2013	13 077 983	10 529 673	2 548 310
2014	12 333 385	10 840 514	1 492 871
2015	14 467 224	12 978 988	1 488 236
2016	14 667 715	12 823 142	1 844 573
2017	15 236 954	15 171 663	65 291

Vesihuoltolaitos on tuottanut tilikaudella alijäämää 251 534,24 euroa ja vesilaitoksen taseeseen kertynyttä alijäämää aikaisemmilta vuosilta on yhteensä 3 146 803,68 euroa. Tarkastuslautakunnan mielestä vesilaitoksen tulos on saatettava vesihuoltolain mukaiseksi.

Tilapalveluyksikön toiminta

Tilapalveluyksikkö huolehtii kaupungin rakennusten rakennuttamisesta, korjauksista ja ylläpidosta. Vuoden 2016 aikana aloitettiin uudelleen organisoinnin selvitystyö, jota jatketaan v. 2017. Tilapalveluyksikön toiminta kohdistui kertomusvuonna rakennusten peruskorjauksiin ja laajennuksiin sekä väistötilojen rakentamiseen. Kasvaneet tilatarpeet kouluilla ja päivähoitossa ja osin yllättävätkin muutokset olevissa tiloissa pakottivat järjestämään nopeutetussa aikataulussa väistötiloja. Lisätiloja järjestettiin Simonpuiston päiväkodin yhteyteen sekä Vähäkankaan koululle. Jokirannan koulu siirtyi kokonaisuudessaan väistötiloihin syyslukukauden alussa.

Tilatarve on lisääntynyt jatkuvasti. Siirrettävien tilojen määrät ja kustannukset on vertailtu valtuustokaudelta seuraavassa taulukossa. Kaupungin toimintoihin tarvittavat väistötilat aiheuttavat vuosittain huomattavia kustannuksia yksikölle.

Tilapalveluiden siirrettävien tilojen kustannukset 2013-2017			
vuosi	tiloja m ²	vuokrat €	
2013	3 858	476 803	
2014	3 858	516 844	
2015	3 930	589 976	
2016	4 458	621 116	
*2016-2017	800	89 389	* kaupungintalon väistötilat
2017	7 700	1 074 012	

Tarkastuslautakunta pyytää valtuustoa kiinnittämään huomiota väistötilojen jatkuvaan kasvuun ja niistä aiheutuviin kustannuksiin. Investointitarve on ollut havaittavissa eri hallinnonaloilla jo pitkään, joten tarkastuslautakunta pitää tärkeänä selvittää väistötilojen vuokrauksen tarkoituksenmukaisuutta suhteessa tilatarpeisiin.

5.4. Jätelautakunta

Ylivieska toimii alueellisen jätelautakunnan isäntäkuntana ja myös puheenjohtaja on Ylivieskasta.

Kuntavaalien jälkeen lautakunnan jäsenet vaihtuivat lähes kokonaan. Riittävä perehdyttäminen on ollut merkittävä tekijä yhtenäisen tiedon ja jatkuvasti muuttuvien säännösten vuoksi. Jätelautakunnan yhtenä osa-alueena onkin ollut koulutuksiin osallistuminen. Jätelautakunta on osallistunut koulutuksiin sekä jätehuoltoviranomaisten tapaamisiin. Lautakunnan esittelijä on osallistunut Suomen Kuntaliiton jätelautakuntien viranhaltijaverkoston tilaisuuksiin.

5.5. Kaupungin hallinto

Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää huomiota hallintokuntien välisen yhteistyön sujuvuuteen ja toiminnan tarkoituksenmukaisuuteen. Kaupungin kokonaisuus vaatii saumatonta yhteistyötä ja halua toimia yhdessä koko kaupungin kannalta parhaan tuloksen saavuttamiseksi. Siinä tulee lautakunnan mielestä panostaa valmiuksien parantamiseen esim. koulutuksen ja työnohjauksen avulla.

Ylivieskan kaupunki on jo usean vuoden aikana johtuen talouden tervehtyttämiseen vuoksi joutunut tekemään kipeitäkin toimenpiteitä mm. henkilöstön mitoituksen osalta.

Pääsääntöisesti ne ovat olleet rekrytointikielto, toimien yhdistäminen, sijaisuuden ja eläköitymiseen vuoksi toimien täyttämisen sivuuttaminen ja toimenkuvia on jäänyt tarkistamatta. Kaikki nämä yhdessä muuttuvan toimintakentän kanssa on aiheuttanut lähes kaikissa hallintokunnissa henkilöstön jaksamisen kohdalla ajautumisen kohti kriittistä tasoa.

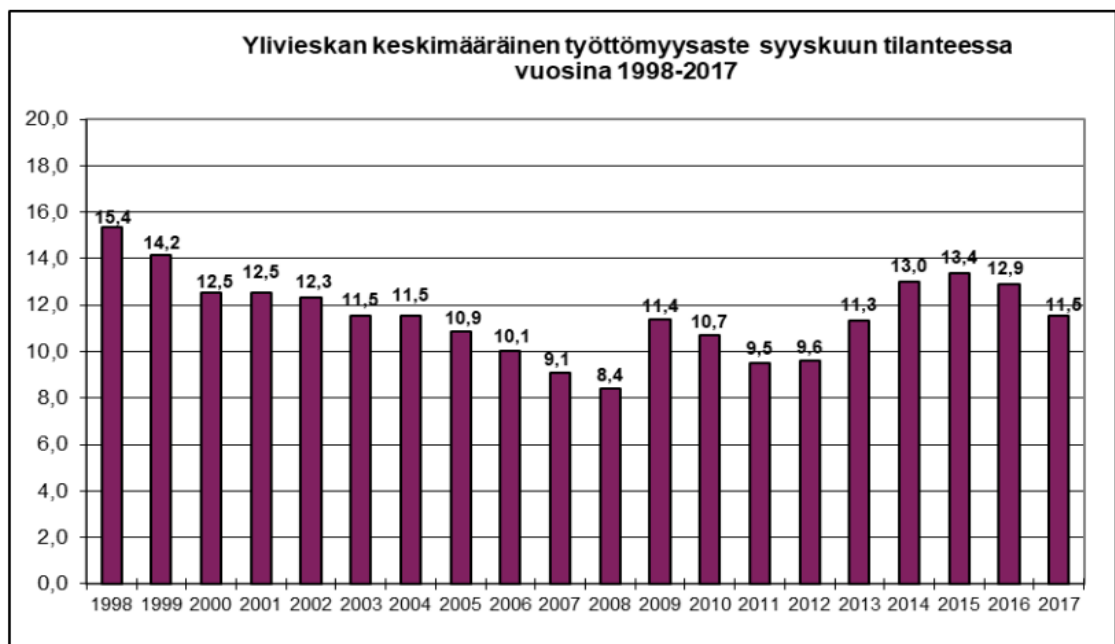
Tarkastuslautakunta esittää valtuustolle, että henkilöstöresurssit ja henkilöstön jaksamisen tuki otettaisiin vakavaan harkintaan seuraavia talousarvioita ja henkilöstösuunnitelma laadittaessa.

5.5.1. Työllisyyden hoito

Ylivieskassa työttömien määrä laski 1,4 %:ia vuonna 2017 11,5 %:iin (12,9 % vuonna 2016). Joulukuun 2017 lopussa työttömiä työnhakijoita oli 778 (2016 lopussa 928) ja avoimia työpaikkoja oli 89 (2016 lopussa 67). Yli vuoden työttömänä olleita oli vuoden 2017 lopussa 221 (2016 lopussa 261). Kaupunki maksoi yli 300 päivää työttömänä olleista työmarkkinatuen.

Työllisyyden edistäminen on nostettava elinkeinojen kehittämisen rinnalle osaksi kaupunkien talouden perustaa turvaavaa strategista suunnittelua. Kuntien talouden perusta riippuu aina paitsi yrityksistä ja työpaikoista myös työllisyydestä. Työttömyys aiheuttaa kunnille turhia kustannuksia sekä verotulomenetyksiä. Tarkastuslautakunnan mielestä olisi nyt ensitilassa laadittava kaupungin oma työllisyysstrategia.

Tarkastuslautakunta on huomionnut, että keskustelu työllistämistoimenpiteistä ja -koordinoinnista on aloitettu syksyllä 2017.

Ylivieskan työttömyysastevertailu 1996-2017

Vuosi	Työmarkkinatuen kuntaosuus	Yli vuoden työttömänä olleet
2013	575 617	164
2014	613 344	206
2015	1 063 552	222
2016	1.197.282	261
2017	1.198.412	221

Työmarkkinatuen kuntaosuus 2013-2017

TYÖTTÖMÄT TYÖNHAKIJAT JA AVOIMET TYÖPAIKAT KUNNITTAIN 2017 JOULUKUUN LOPUSSA
ELY-KESKUS: POHJOIS-POHJANMAA

Kunta	Työvoima	Työttömät työnhakijat				Alle 20- vuotiaat	Alle 25- vuotiaat	Yli 50- vuotiaat	Pitkäaik. työttömät	Vamm. ja pitkäaik. sairaat	Avoimet työ- paikat
		Osuus-% työvoimasta	Yhteensä	Miehet	Naiset						
Alavieska	1 145	8,5	97	58	39	..	12	42	24	8	..
Haapajärvi	3 104	9,6	298	161	137	11	48	116	62	42	15
Haapavesi	2 974	11,5	341	204	137	10	52	144	98	49	18
Hailuoto	390	9,7	38	29	9	0	..	18	10	..	..
Ii	4 132	15,1	624	373	251	24	88	280	171	90	49
Kalajoensuu	5 601	9,2	514	253	261	11	81	193	115	58	62
Kempele	8 110	10,4	844	433	411	35	143	253	236	81	81
Kuusamo	6 803	11,8	804	511	293	37	115	372	173	84	112
Kärsämäki	1 071	12,3	132	74	58	..	19	51	20	20	20
Liminka	4 217	8,0	339	173	166	9	42	96	79	30	23
Lumijoki	825	10,8	89	41	48	6	18	29	19	9	6
Menjälampi	426	10,8	46	31	15	..	10	22	5	6	0
Muhos	3 880	11,4	441	234	207	21	67	144	134	39	13
Nivala	4 448	10,7	475	277	198	13	71	164	125	73	24
Oulainen	3 166	11,2	355	205	150	7	38	136	88	58	19
Oulu	96 803	14,2	13 733	7 678	6 055	478	2 377	3 868	4 570	1 549	1 334
Pudasjärvi	3 129	16,5	515	349	166	11	44	262	116	105	34
Pyhäjoki	1 286	9,8	126	64	62	5	17	50	27	17	26
Pyhäjärvi	2 129	12,1	257	174	83	..	25	121	56	31	21
Pyhäntä	669	10,9	72	40	32	5	7	35	11	6	..
Raahe	10 626	12,2	1 301	680	621	61	246	416	252	177	425
Reisjärvi	1 182	8,5	100	65	35	5	16	41	24	14	..
Sievi	1 994	8,9	177	86	91	7	20	65	53	23	68
Siikajoki	2 215	9,4	209	106	103	6	26	77	44	30	11
Siikalatva	2 388	12,4	296	162	134	12	35	121	78	41	15
Taivalkoski	1 701	15,5	264	167	97	12	26	139	67	24	5
Tyrmävä	2 842	10,1	288	148	140	10	34	116	70	31	6
Utajärvi	1 148	13,7	157	87	70	..	21	80	46	23	..
Vaala	1 181	16,8	198	132	66	6	26	103	57	29	..
Ylivieska	6 864	11,3	778	432	346	30	110	239	221	82	89
Yhteensä	186 439	12,8	23 908	13 427	10 481	848	3 837	7 793	7 051	2 833	2 488

Tarkastuslautakunta toteaa, että työttömyys on vähentynyt vuoden 2017 aikana, mutta työmarkkinatuen euromääräinen osuus on siitä huolimatta noussut.

Syksyn 2017 aikana on aloitettu työllistämiseen ja sen koor-dinoimiseen tarvittavat toimenpiteet.

Tarkastuslautakunnan mielestä kaupungin tulisi laatia ensiti-lassa työllisyysstrategia työttömyydestä aiheutuvien kustannusten vähentämiseksi.

6. KONSERNIIN KUULUVIEN YHTEISÖJEN TOIMINTA

Kaupungin sisäinen valvonta ja konsernivalvonta sekä riskien hallinnan toteuttaminen kuuluu kaupunginjohtajalle ja kaupunginhallitukselle. Kaupunginhallitus on suorittanut konsernivalvontaa tytäryhtiöiden ja kuntayhtymien talous- / osavuositarkastusten avulla.

6.1. Peruspalvelukuntayhtymä Kallion toiminta

Peruspalvelukuntayhtymän perussopimus ja hallintosääntö edellyttävät sopimus- ja omistajaohjausta jäsenkunnista kuntayhtymään kuntajohtajien kautta. Sopimuksilla on määritelty palvelujen tarve sekä niiden määrä ja tarve. Talousarvion pohjana ovat tulosaluekohtaiset palvelukuvaukset, palvelutarpeen ennakointi sekä sovittujen palvelujen taso ja määrä. Kustannusten jaon välineenä kuntien välillä on Maisema-laskentatyökalu.

Kallion peruspalvelukuntayhtymälle Ylivieskan omistajaohjaukseen liittyvät toiminnalliset tavoitteet olivat vuonna 2017 edelleen:

1. Toimintolaskennan käyttöönotto ja hyödyntäminen
2. Raportoinnin edelleen kehittäminen
3. Benchmarkkaus verrokkitoimijoihin sekä hyvien käytäntöjen hyödyntäminen
4. Palvelustrategian jalkauttaminen

Lisäksi Ylivieskan on talouden tasapainottamisohjelmaan liittyen asettanut tavoitteeksi Kallion peruspalvelukuntayhtymälle, että toimintakatteen vuotuinen kasvu jää alle 2 %:n. Tavoite toteutui Kallion osalta, mutta erikoissairaanhoidon osalta kasvua oli 2,3 %.

Kallion talouden tilanne on selvästi parantunut. Tarkastuslautakunta toteaa, että budjetin ennustettavuus on kohtuullisen hyvällä tasolla varsinkin ns. oman toiminnan osalta. Asiakastytyväisyyden mittaamiseen tulisi lautakunnan mielestä Kallion kiinnittää huomiota tekemällä/ teettämällä systemaattisia seurantatutkimuksia ja analysoimalla niiden tuloksia.

Tavoitteet ovat Kalliossa saavutettu pääosin hyvin. Kotikuntoutus psykiatristen asiakkaiden kohdalla on tuonut säästöjä. Sen sijaan perhepalvelut ja lastensuojelu vievät resursseja koko ajan enemmän. Lisäksi lääkehoidon kustannukset ovat kasvaneet.

6.3. Ylivieskan Vuokra-asunnot Oy

Ylivieskan Vuokra-asunnot Oy on kaupungin 100 % omistama yhtiö, jolle kaupunki on luovuttanut vuokra-asuntojen hallinnan ja rakentamisen. Taloudellinen toiminta oli tilikaudella kohtuullinen ja sen kaikki toiminnan kulut on katettu tulorahoituksella. Asetetuista tavoitteista saavutettiin omavaraisuus %. Toteutuma oli käyttökateen osalta 24,10 % ja omavaraisuus 47,7 % (TA: käyttökate n. 40 % ja omavaraisuus n. 30 %). Asuntojen käyttöaste on laskenut edellisestä vuodesta 85,7 %:iin, v.2016 se oli 88,1 %, vuonna 2015 käyttöaste oli 88,5%, 2014 käyttöaste oli 90,5, vuonna 2013, 92% ja 2012; 94 %). Valtuuston asettama käyttöastetavoite 90 % on haasteellinen.

Opiskelija-asuntojen kysyntä on edelleen vähäistä, minkä vuoksi asuntojen käyttöaste on alhainen. Soluasuntoja ei kysytä juurikaan, yksiöiden ja pienten kaksioiden kysyntä ja tarjonta on tasapainossa.

6.4. Ylivieskan teknologiakylä YTEK Oy

YTEK Oy:ssa tapahtui 2017 henkilöstövaihdos, kun Sampo Siik aloitti uutena toimitusjohtajana Keijo Pesosen siirryttyä projektipäälliköksi kaupungin palvelukseen.

Ytekin tarkoituksena on olla keskeinen toimija yrittäjien asioiden ja hankkeiden järjestämisessä ja koordinoimisessa. Jatkossa myös tavoitteiden ja mittareiden realistisuus on tarkoitus arvioida uudelleen.

Elinkeinopolitiikan toimintaympäristön ja sen toteuttamisen selkeyttäminen ja työnjako useiden toimijoiden kesken erityisesti Ylivieskan edunvalvonnan kannalta on maakuntauudistuksenkin vuoksi yhä tärkeämpää.

YTEK Oy on jatkanut vuoropuhelua kaupungin ja yrittäjien kesken mm. yrittäjien aamukahvi ja-yrittäjäiltojen kautta. Tarkastuslautakunta pyytää edelleen nyt osittain vaihtunutta valtuustoa kiinnittämään huomiota, että luottamushenkilöt osallistuisivat aktiivisesti näihin tilaisuuksiin.

6.5. Hetapalvelut

Heta on kuntien ja kaupunkien omistama henkilöstö- ja taloushallintoon keskittynyt osakeyhtiö. Tällä hetkellä Hetan omistajia ovat Peruspalvelukuntayhtymä Kallio, Alavieskan kunta, Nivalan kaupunki, Sievin kunta, Kärämäen kunta ja Ylivieskan kaupunki. Heta-palveluiden toimitusjohtajana toimii Tuomo Vähäsarja.

Hetapalvelut pyrkii toiminnassaan kohti paperitonta taloushallintoa ja systematiikkaa, jolla vältetään ylimääräisiä kuluja. Palveluiden ostoissa on täsmennetty palkan ja henkilölaskutuksen soveltamista.

Hetapalvelut järjestää asiakkailleen koulutusta ja toivoo aktiivisempaa osallistumista koulutuksiin.

7. TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

7.1. Talouden tasapainottaminen

Kunta- ja palvelurakennemuutoksesta annetun lain 9 §:n mukaisessa arviointimenetelyssä mukana olevana kaupunki laati ja hyväksyi 24.10.2007 kuntalain 65 §:n toimenpideohjelman talouden tasapainottamiseksi ja taseen alijäämän kattamiseksi vuosina 2008 - 2014. Toimenpideohjelmalla on tarkistettu vuosittain siten, että tavoitteena oli kattaa taseessa oleva alijäämä vuoteen 2020 mennessä.

Toimintakertomuksessa on selvitys toimenpideohjelman tavoitteiden toteutumisesta vuosikatteen, taseen alijäämän, lainamäärän, nettoinvestointien, tuloveroprosentin sekä henkilöstömenojen osalta.

Hyvien tilinpäätösten ansiosta taseessa olleet alijäämät on voitu kattaa täysimääräisesti tilikaudella 2017. Tilinpäätöksen mukaan kaupungin taseessa on ylijäämää 1 092 238,52 euroa.

8. HANKINNAT JA INVESTOINNIT

Toimintavuoden investoinneista suurimpia olivat Katajan koulun (3 916 220 euroa), Kaupungintalon peruskorjaus (2 530 364 euroa). Jokirannan koulun korjaukseen käytettiin 985 857 euroa. Maa- alueiden hankkimisen käytettiin 794 716 euroa ja maa alueita myytiin 975 235 euron arvosta. Liikennealueiden investointeihin käytettiin 2 762 279 euroa.

Pelastuslaitoksen irtaimistohankintoihin käytettiin 570 436 euroa (edellisvuonna 676 909 euroa, vuonna 2015 käytettiin 758 843 euroa). Tilikauden investointeihin on saatu avustusta 72 000 euroa.

Vesihuoltolaitoksen investointeihin käytettiin 714 909 euroa.

Kokonaisinvestointien toteutuma tilikaudella oli 13 878 237 euroa. Talousarvioon varastusta määrärahasta jäi käyttämättä 207 965 euroa. Investointien toteutuma aste oli 98,5 %. Edellisvuonna talousarvioon varatuista määrärahoista käytettiin 94,4 %.

Investointien toteutus tilikaudella on onnistunut hyvin.

Kaupungin taloussuunnitelmassa olevan noin 40 miljoonan investointiohjelman toteuttaminen on haasteellinen. Investointien toteuttaminen johtaa kaupungin voimakkaaseen velkaantumiseen, mikä puolestaan korostaa kaupungin lainasalkun hoitamisen tärkeyttä.

Toiminnan ja investointien rahavirrankertymä viideltä vuodelta oli -23 329 415 euroa. Edellisvuonna vastaava tunnusluku oli -22 285 467 euroa. Tunnusluvun tulee olla pitkällä aikavälillä positiivinen, muussa tapauksessa kaupunki velkaantuu voimakkaasti. Toisaalta tilanne on hieman helpottunut, sillä vuosikate on kahtena viime vuonna riittänyt kattamaan tilikauden poistot.

9. HENKILÖSTÖ

9.1. Henkilöstökysely

Ylivieskan kaupungin tarkastuslautakunta toteutti henkilöstölle kyselyn tammikuussa 2017. Tarkastuslautakunta hyödyntää kyselyä erityisesti tarkastuslautakunnan arviointityössä ja muussa kaupungin strategisen johtamisen, esimiestyön ja työyhteisöjen suunnittelu- ja kehittämistyössä. Lisäksi tarvittiin tietoa työhyvinvoinnista ja työyhteisön toiminnasta, sillä henkilöstömenot ovat n. kolmanneksen kaupungin talousarviosta. Kolmantena teemana kartoitettiin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa osana kaupungin johtamista.

Vuoden 2017 aikana on seurattu ja arvioitu kyselystä saatujen tulosten käsittelyä eri hallintokunnissa. Henkilöstökyselyn tuloksiin liittyvä henkilöstön informointi ja toimenpide-ehdotusten käytäntöön ottaminen ei ole tavoittanut tasaisesti kaikkia hallintokuntia. Tarkastuslautakunnan mielestä kyselyn tulosten läpikäynti eri hallintokunnissa merkitsisi hyvän henkilöstöpolitiikan noudattamista.

9.1.2. Henkilöstökehitys ja –menot

Vuoden 2017 lopussa palvelussuhteessa Ylivieskan kaupunkiin oli 1313 henkilöä. Vuonna 2016 heitä oli 1282 ja 2015 luvun ollessa 1141 henkilöä.

	Henkilöstökulut	Menojen kasvu %
2013	33 957 242,05	10,97 %
2014	35 403 516,06	4,26 %
2015	40 163 835,57	13,45 %
2016	45 492 225,23	13,26 %
2017	45 961 346,10	1,03 %

Taulukko: Henkilöstökulujen vertailu valtuustokaudelta

9.1.3 Sairauspoissaolot

Koko henkilöstön sairauspoissaolot vähenivät 216 kalenteripäivällä verrattuna vuoteen 2016. Sairauspäivien määrä/henkilö oli nyt 18,3 kalenteripäivää, kun edellisenä vuonna luku oli 19,1 päivää/henkilö.

Henkilöstökertomuksen mukaan työtaturmien määrä on noussut 2017 (707 pv) aikana lähes 376 päivällä 2016 (331 pv) verrattuna. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota taturmien ennaltaehkäisyn merkitykseen.

10. MUUT HAVAINNOT

10.1. Konsernivalvonta ja riskien hallinta

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa kaupungin ja kaupunkikonsernin strategista ja operatiivista toiminnan ja talouden suunnittelua, päätöksentekoa, seurantaa, poikkeamiin reagoimista sekä suoriutumisen arviointia.

Kaupungin tilinpäätökseen sisältyvässä toimintakertomuksessa kaupunginhallitus tekee selkoa miten sisäinen valvonta, erikseen konsernivalvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kaupungissa järjestetty sekä antaa selonteon siihen liittyvistä johtopäätöksistä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämistarpeet ja niihin liittyvät toimenpiteet on kuvattu riittävästi. Toimintakertomuksessa on esitetty keskeisimmät riskit sekä riittävät tiedot kaupungin oman toiminnan sisäisen valvonnan järjestämisestä.

Tarkastuslautakunta esittää valtuustolle, että jatkossa eri hallintokunnille järjestettäisiin riittävä vuosittainen informaatio ja koulutus sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta, jotta niiden toteuttaminen ja arviointi olisi yhteneväistä kaikissa hallintokunnissa.

11. TARKASTUSLAUTAKUNNAN KANNANOTTO TILINTARKASTAJAN HAVAINTOIHIN SEKÄ ESITYS KAUPUNGINVALTUUSTOLLE

Tarkastuslautakunnan mielestä kaupunginhallituksen esittämä toimintakertomus vuodelta 2017 kuvaa kaupungin toiminnallista ja taloudellista tilaa ja valtuuston asettamat taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet ovat keskeisiltä osin toteutuneet.

Tilintarkastuskertomuksen mukaan kaupungin hallinto on toiminut laillisesti ja kirjanpito on hoidettu sitä koskevien säännösten mukaisesti.

Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan esitykseen tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä.

Tarkastuslautakunta kiittää toimialojen, liikelaitosten ja tytäryhtiöiden henkilöstöä sekä luottamushenkilöitä hyvästä yhteistyöstä.

Tarkastuslautakunta esittää kaupunginvaltuustolle, että arviointikertomuksessa esitettyihin havaintoihin annetaan selvitykset tarkastuslautakunnalle syyskuun loppuun mennessä ja valtuustolle lokakuun loppuun mennessä.

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2017 kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi ja esittää, että valtuusto saattaa arviointikertomuksen kaupunginhallitukselle toimenpiteitä varten.

12. ALLEKIRJOITUKSET

Ylivieskassa 24.5.2018

Ylivieskan kaupungin tarkastuslautakunta

Auli Mustikkamaa
puheenjohtajaMeri Vähäkangas
varapuheenjohtajaUlla Lehtikangas
jäsenJuhani Nevala
jäsenAimo Piirainen
jäsenSami Lepistö
jäsenAhti Törmälä
jäsen